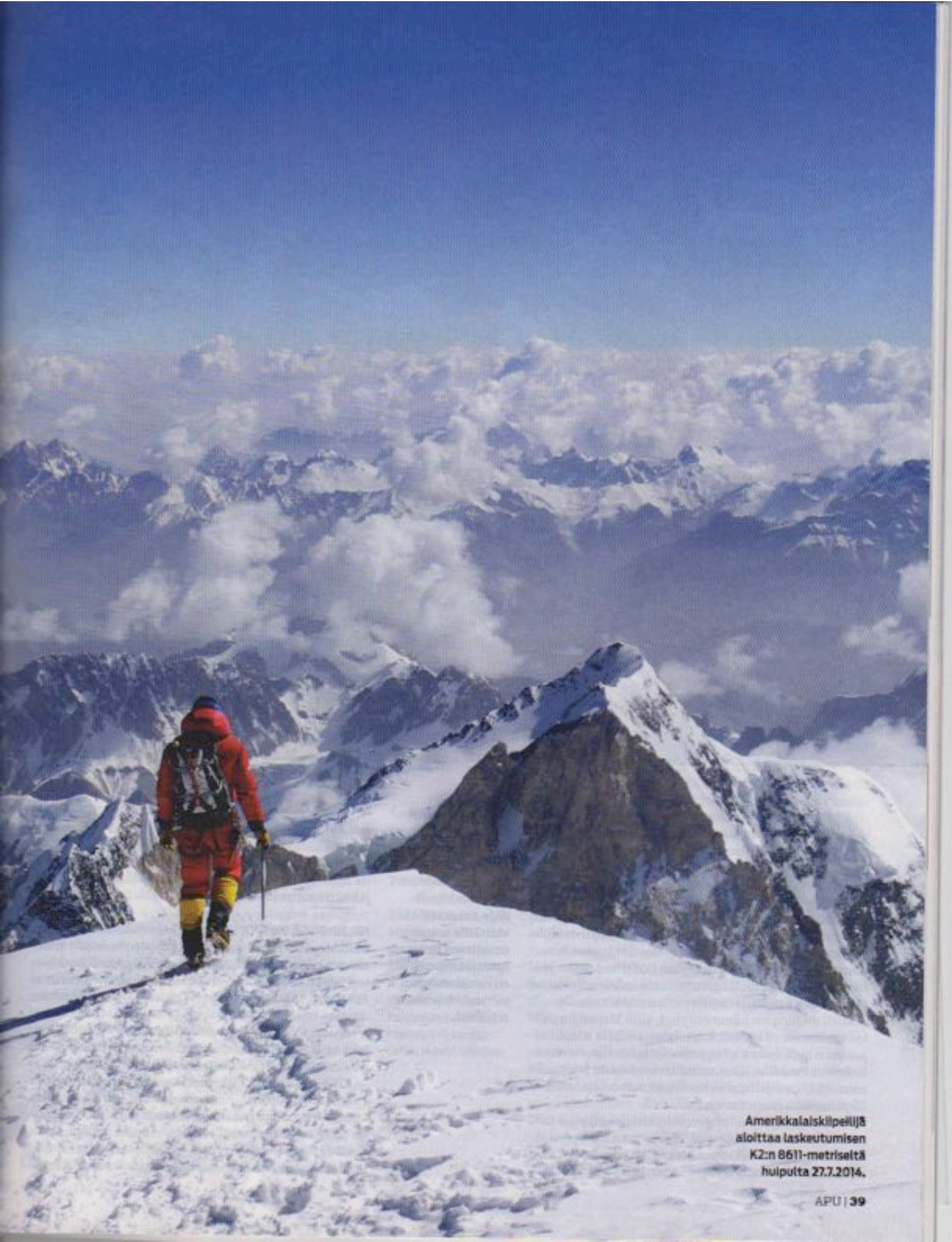

Herkät jättiläiset

Himalaja. Ammattikiipeilijänä Samuli Mansikka on nähnyt, mitä jälkiä ilmastonmuutos ja turismi ovat aikaneet jättää maailman korkeimmille vuorille. Samaan aikaan tehdään myös paljon hyvää vuorten suojelemiseksi.

TERSTI EVE HIETAMIES, KUVAT SAMULI MANSIKKA

Amerikkalaiskilpeilijä
aloittaa laskeutumisen
K2:n 8611-metriseltä
huipulta 27.7.2014.

On heinäkuu 2014. Vuorikiipeilijä Samuli Mansikka seisoo 8 611 metriä korkean K2-vuoren huipulla Karakorumissa Himalajan vuoriston läntisessä osassa, joka sijaitsee Kiinan ja Pakistanin rajalla. Päivä on kristallinkirkas ja huippu kerankin tyyni, sillä lähestyvä monsuuni on työntänyt vuoren huipulla riehuvat suihkuvirtaukset pohjoisemmaksi. Maailman toiseksi korkeimman vuoren huipulta avautuu näkymä Godwin-Austen-jäätikölle, Kiinaan, Pakistaniin, vieressä kohoavalle Broad Peakille sekä sadoille muille pienemmille vuorille.

Mieli on hieman hämmentynyt, sillä Mansikka päätyi urakkaan yllättäen: kiipeilylupa K2:lle irtosi helpommin kuin retken alkuperäiselle kohteelle, viereiselle Broad Peakille. K2:n valloitus on haaste jokaiselle ammattikiipeilijälle, sillä kuolleisuus vuorella on lähes 25 prosenttia huiputusten määrästä.

Niin sanotulla kuolemanvyöhykkeellä eli yli 8 000 metrin korkeudessa olosuhteet alkavat muodostua ihmiselle tappaviksi. Happea on käytettävissä enää vain kolmasosa siitä, mitä merenpinnan tasolla on saatavil-

Lumivyöryt Mount Everestin länsiharjanteella saattavat aiheuttaa riskejä Khumbun jäävirtaa ylittävälle kiipeilijöille, kuten kävi kevään 2014 suuressa onnettomuudessa. Reitti jäävirran halki on vuosien mittaan siirtynyt lähemmäs seinämää.

la, ja hapenpuute yhdistettynä kylmyyteen syö ihmisestä viimeisetkin voimat.

Jos alastulomatalla katse vähillä osuukin vanhoihin, tuulen riekaloittamiin teltoihin, niitä ei jaksa jäädä miettimään. Kasitonniesten rinteillä ei todellakaan jaksa intoutua roskakuskiksi.

HELSINGISSÄ SYNTYNYT, mutta Espoossa kasvanut Samuli Mansikka on huiputtanut tähän mennessä yhdeksän maailman neljästätoista yli 8 000 metriä korkeasta vuoresta. Mukana ovat tilastojen kolme korkeinta: Everest, Kangchenjunga ja K2. Edessä ovat vielä muun muassa haastavat Annapurna ja Nanga Parbat.

– Vuoret ovat erilaisia. Andeilla on vanhaa vuoristoa, joka on kulumut loivaksi. Nuoret vuoret Himalaja ja Alpit ovat paljon teräväpiirteisempiä, Mansikka kertoo.

– Himalajalla kiehtoo luonnon monimuotoisuus ja Pakistanin puolella henkeäsalpaava karuus, mutta vuoristoista Alpit ovat minusta hienoimpia. Jo se, kuinka pienellä korkeuserolla tapahtuu niin paljon: ensin vehreät laaksot, sitten jyrkät rinteet, jäätiköt ja lopulta lumiset huiput. Aloitin vuorikiipeilyn aikanaan Alpeil-

Samuli Mansikka

- **Syntymäaika- ja paikka:** 1978, Helsinki.
- **Ammatti:** vuorikiipeilijä, kiipeilyopas.
- **Kiipeilysaavutukset:** 9 yli 8 000 metriä korkeaa vuorta: Cho Oyu 8 201 m (kaksi kertaa ilman pulloitettua happea), Lhotse 8 516 m, Mt. Everest 8 848 m, Manaslu 8 156 m (ilman pulloitettua happea), Gasherbrum II 8 035 m (ilman pulloitettua happea), Dhaulagiri 8 167 m (ilman pulloitettua happea), Makalu 8 463 m (ilman pulloitettua happea), Kangchenjunga 8 586 m (ilman pulloitettua happea) ja K2 8 611 m (ilman pulloitettua happea). Näiden lisäksi kiivennyt lukuisia muita vuoria.
- **Tavoite:** kiivetä kaikki maailman 14 yli 8 000 metrin vuorta.
- **Oma yritys:** Samuli Mansikka Consulting, joka järjestää retkikuntakiipeilymatkoja, trekkejä ja luentoja.

300 kilometriä pohjoisempana, se olisi kylmyyden vuoksi ehkä jo mahdoton kiivetä, Mansikka miettii.

– Lähestymismarssi Everestille alkaa 3 000 metrissä, eli sademetsävyöhyke jää näkemättä, monille muille Himalajan vuorille lähdetään jo 1 000 metrissä. Sademetsän jälkeen tulee lehtimetsää ja sen jälkeen havumetsää. Katajaa ja muita matalia ikivihreitä puuvartisia kasveja tavataan 4 200 metriin asti, sitten kasvillisuus muuttuu pensaikkoksi ja varvikoksi, joka loppuu noin 5 000 metrin korkeudella.

Jäätiköistä osa voi hyvin, osa hyvin huonosti.

– Tosin eivät kaikki perusleirit ole kivikossa. Kangchenjungan perusleiri sijaitsee 5 700 metrissä, ja siellä kasvaa pieniä, sinisiä kukkia. Itse asiassa missä tahansa on mahdollisuus mihin tahansa elämään, aina siellä jotain kasvaa.

Maalis-huhtikuussa trekkaajat vaeltavat kukkivien persikkapuiden alla, keväällä polun varrella kukkivat alppiruusu ja magnoliat. Reitin varrella kasvaa muun muassa mäntyjä, tammia, saksanpähkinää sekä lehtikuusia. Nepalissa on myös noin 6 500 erilaista kukkiva kasvia.

LINTUJA NÄKEE vielä 7 000 metrissä, sillä ne käyvät hakemassa ruoantähteitä leireistä. Näiden lisäksi Everestillä on joskus muutakin elämää kuin uupuneita kiipeilykavereita.

– Monena kautena vuorella on ollut koira, joka käy kakkosleirissä 6 300 metrissä. Ruskea ja sekarotuinen kulkukoira, joka muina miehinä kuljeskelee Khumbun jäävirrassa. Olen itsekin nähnyt sen, Samuli Mansikka kertoo.

Kukaan ei tiedä, kauanko koira on vuorella reissuun tehnyt. Sitä kutsutaan **Lucky Lukeksi**, ja nimi tulee siitä, ettei se ole vielä kertaakaan pudonnut raihoon.

Himalajalla eläinten on sopeuduttava kylmyyteen, paikkakohtaisiin vähäisiin tai runsaisiin sademääriin sekä korkeuseroihin.

– Lähestymismarssilla näkee sinilampaista, bluesheepistä, jotka eivät ole sinisiä eivätkä lampaita. Tämä puolilamma eli baraali muistuttaa enemmän vuolta kuin ▶

ta, joten niiden ihailu on kaikei jonkinlaista kotiseuturakkautta.

Himalajan ja Alppien ohella Mansikka on kiivennyt Perussa, Tansaniassa, Ecuadorissa ja Argentiinassa.

USEIMMAT MAAILMAN KORKEIMMISTA vuorista sijaitsevat Himalajan ja Karakorumin vuoristoissa, ja valtiot huolehtivat niiden suojelusta. Suojeltuja luontoalueita on Nepalissa peräti kahdeksan kansallispuiston, neljän villieläinpuiston ja kolmen luonnonsuojelualueen verran. Mount Everestin alueella sijaitseva Sagarmathan kansallispuisto on Unescon maailmanperintölistalla.

Maailman neljänneksitoista korkein vuori eli Tiibetin Shishapangma on kasitonnisista ainoa, jota ei ympäröi kansallispuistoalue. Toisaalta sille ei ole ehkä tarvittakaan, koska pääsy Tiibetiin on äärimmäisen säännösteltyä.

– Monelle tulee Nepalista mieleen vain vuoret, tosi-asiassa se on rehevää ja vihreää seutua. Nepalihan sijaitsee Egyptin leveysasteilla. Valoa on paljon, ja siksi Himalajan vuoret ovat niin lämpimiä. Jos Everest olisi

Samuli Mansikka maailman toiseksi korkeimman vuoren K2:n huipulla 27.7.2014.

Pääsääntöisesti kiipeilijät – etenkin länsimaiset – tuovat huolellisesti vuorelta alas kaliken sinne viemänsä. Joskus kuitenkin esimerkiksi myrskyn rikkomat teltat jäävät leireihin.

lammasta. Ja jos on onnea, saattaa nähdä myös languri-apinoita. Ne ovat laihoja, pitkäraajaisia, vaaleakarvaisia ja mustanaamaisia. Vikkelä ja arkoja eläimiä, joista usein kuuluu pelkkä ääni.

Jakkeja käytetään kantojuhtina siellä missä voidaan, tosin Kangchenjungan ja Makalun lähestymisreitit ovat niille liian vaikeita. Ne eivät voi myöskään laskeutua kovin alas vuoristosta, koska silloin niille tulee liian kuuma.

Lintulajeja Nepalissa on muuttolinnut mukaan lukien huikeat 840, nisäkkäitä löytyy 181 lajia ja perhosia 643 tunnustettua lajia. Uhanalaisia eläinlajeja on runsaasti. Suojeltuja ovat muun muassa tiikeri, intiansarvikuono, lumileopardi, punaturkkinen kultapanda, ruskeakarhu, gangesindelfiini, susi, villinorsu, barsinga-kauris, villijakki, tiibetinantilooppi, neli-sarviantilooppi, intianhiirihaukka, fasaani sekä pyton.

– Kaurita näkee hyvinkin korkealla ja Kangchenjungan lähestymisreitillä saattaa nähdä jopa lumileopardeja. Itse olen nähnyt vain niiden jälkiä.

Entä lumimiehiä?

– Tarinoita kuulee.

Nepal on muutakin kuin karua ylävuoristoa. Valtaosa maasta on subtrooppista sademetsää, jonka eläimistö ja linnusto on äärimmäisen rikas.

HIMALAJAA YMPÄRÖIVÄÄ LUONTOA uhkaa metsäkato, salametsästys ja ilmastonmuutos, joka puhuttaa tällä hetkellä eniten. Jäätiköt ovat jo alkaneet sulaa, ja metsärajan sekä vuoristokasvillisuuden on havaittu siirtyneen ylemmäs vuoristojen rinteillä.

Osa jäätiköistä voi hyvin. Pakistanin Karakorumin alueella 58 prosenttia jäätiköistä on pysynyt vakaina tai kasvanut hitaasti. Niiden päällä on ylhäältä vuorenrinteiltä vierineitä kiviä ja soraa, jotka estävät auringonsäteitä ja lämmintä ilmaa sulattamasta jäätä.

Osa jäätiköistä voi huonosti. Everestin jäätiköt ovat kutistuneet arviolta 13 prosenttia ja lumiraja on siirtynyt 180 metriä korkeammalle 50 vuodessa. Ikirouta on alkanut sulaa, Khumbu-jäävirta on kutistunut.

– Jäätiköiden ohenemisen näkee jo omilla silmillä, ja Nepalin sääilmiöt ovat muuttuneet arvaamattomammiksi. Köyhällä maalla ei ole varaa virallisiin tutkimuksiin, tämä on siis mututietoa: monen mielestä monsuunin ajankohta on siirtynyt, ja itse olen huomannut, että syyskaudella syklonit eli trooppiset hirmumyrskyt ovat lisääntyneet. Aikaisemmin monsuunin loputtua syyskaudet olivat kuivia – eivät enää.

Kaikkesta ei voi syyttää kasvihuonekaasuja. Myös noki-
kipäästöt ovat merkittävä syy jäätiköiden nopeaan hu-
penemiseen. Noki on pääosin peräisin Aasian kaupun-
geista: dieselmoottoreista, hillivoimaloista ja puun pol-
tosta.

LUMEN VÄHENEMISEN MYÖTÄ lumivyöryt ovat vaihtuneet
kivivyöryiksi ja kiipeily on muuttunut yhä vaikeam-
maksi; on hyvin vaarallista ja erittäin liukasta kävellä
paljaiden kivien päällä jääraudoilla.

- Alpeilla vanhat lumi- ja jääreitit eivät ole enää kun-
nossa. Sama juttu Nepalissa. Vanhoista kuvista huo-
maa myös, että vuoret ovat olleet lumisempia.

Himalaja toimii Aasiassa 1,3 miljardin ihmisen ma-
kean veden lähteenä. Seitsemän Aasian suurinta jokea,
muun muassa Ganges, Indus,
Mekong ja Jangtse, saavat al-
kunsensa sen jäätiköiltä. Joet var-
mistavat ympärivuotisen ve-
densaannin.

Lumivyöryt ovat vaihtuneet kivivyöryiksi.

sain vaiheessa tilanne tulee muuttumaan ja jokien ve-
denpinta laskee. Tulevaisuudessa suurin ongelma on
juomaveden loppuminen.

PALJON PUHUTAAN MYÖS SIITÄ, että Everest hukkuu jät-
teisiin ja että syynä on puhtaasti kiipeilyturismi.

- Eniten roskaamiseen syyllistyy Nepalissa sikäläi-
nen väestö, joka ei ymmärrä, ettei muovi katoa luon-
nosta. Pullot, muovikassit, käärepaperit - kaikki heite-
tään luontoon. Kierrätys on vielä vierasta Aasiassa. Ja
mitä vuorten roskaantumiseen tulee, Everest on puh-
taampi kuin moni muu vuori, Mansikka sanoo.

Syy on uskomaton: mitä enemmän ihmisiä, sitä vä-
hemmän jätettä. Nepalin hallitus on näet määrännyt
jokaiselle retkikunnalle sakkomaksun, ellei se tuo tiet-
tyä määrää jätettä alas vuorelta. Summa on pieni, mut-
ta rangaistuksena saattaa olla toimiluvan kieltäminen.

- Suurimpia kaupallisia retkikuntia pyörittävät
muun muassa amerikkalaiset, jotka ovat valveutuneita
ympäristönsuojelussa. He pitävät huolen, että roskat
todellakin kuljetetaan pois. Muilla vuorilla meno on
villimpää: kiipeillään pienemmillä porukoilla eikä pi-
detä näitä asioita tärkeinä. Esimerkiksi K2:n rinteillä
on kohtalainen määrä roinaa ja rikkinäisiä telttoja.

2000-LUVUN ALUSSA Nepalin viranomaiset aloittivat
järjestelmällisemmän siivouksen. Eco Everestin retki-
kunnat ovat keränneet vuorelta yli 13 tonnia roskaa,
400 kiloa ulosteita ja neljä ruumista. Jäte on enimmäk-
seen tyhjiä säilyketölkkejä, pattereita, hylättyjä teltto-
ja, telttasalkoja, särkyneitä kiipeilykenkiä sekä happi-
säiliöitä. Jään sulaessa sen alta on alkanut paljastua
myös vanhaa roskaa.

- Kiipeilijät ovat toki huolissaan ilmastonmuutoksen
aiheuttamista vammoista ja saattavat sivuta aihetta
haastatteluissa, mutta vahvimpana on tunne, ettei näin
pieni joukko voi vaikuttaa. Ongelma jätetään mieluum-
min valtiolle.

- Toisaalta tieto lisääntyy kiipeilyturismin myötä, ja
ehkä sitä kautta myös paikallisilla herää halu pitää Hi-
malajan luonto puhtaana, Samuli Mansikka sanoo. ●

BIOTEEKIN Super Sinkki - kauneutesi ja terveytesi tueksi

UUTUUS!

BIOTEEKIN Super Sinkki

Markkinoiden monipuolisin sinkkivalmiste,
joka vaikuttaa edistävasti niin hedelmälli-
syyteen, vastustuskykyyn, oppimiskykyyn
kuin hiusten ja ihon hyvinvointiin.

